

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства за резултатите от извършеното оценяване по процедура за програмна акредитация на докторска програма „Българска литература“ от професионално направление 2.1. Филология във Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

1. Хронология на процедурата:

Процедурата е открита на заседание на Постоянната комисия по Хуманитарни науки и изкуства на 18.09.2019 г. (Протокол № 13) по искане на висшето училище (вх. № 773/18.09.2019 г.). На заседание, проведено на 08.07.2020г. (Протокол №11), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на Комисията приеха доклада на експертната група, утвърдена с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 09.04.2020г. (Протокол №7) – Проф. д-р Яна Еленкова Андреева – СУ „Св. Климент Охридски“, ръководител на ЕГ, Проф. д-р Силиян Лалев Стоянов – ЮЗУ „Неофит Рилски“, член на ЕГ, докторант Докторант Теодора Красиминова Георгиева – КМНЦ при БАН, член на ЕГ, наблюдаващ процедурата член на ПК: проф. д.н.к. Мария Шнитер – член на ПКХНИ. Експертната група извърши проверка на оценяваната институция само по документи и чрез виртуална връзка с администрацията на Великотърновски университет, Филологически факултет, във връзка с наложените ограничения в Република България в период за един месец, считано от 13.03.2020 – Извънредно положение заради вируса COVID 19 (гласувано от Народното събрание).

Обобщение: В акредитационния период (2014-2019 г.) в докторска програма „Българска литература“ са се обучавали четирима редовни докторанти, като трима са зачислени в периода 2014-2019 г., а един е бил зачислен в предходен акредитационен период. Един докторант е защитил дисертационния си труд през 2017 г., двама предстои да завършат обучението си в ОНС „доктор“ през м. октомври 2020 г.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА АКРЕДИТАЦИЯ

При предишна проведена процедура за програмна акредитация Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства (ПКХНИ) при Националната агенция по оценяване и акредитация (НАОА) с протокол № 15/17.09.2014 взема решение за даване на програмна акредитация на докторска програма „Българска литература“ от професионално направление 2.1 Филология, област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ с оценка **9,10** (девет цяло и десет стотни) и срок на валидност шест години, като отправя следните препоръки:

- 1) Да се увеличи броят на избираемите дисциплини в докторските програми (със срок октомври, 2015) и
- 2) Да се увеличи мобилността на докторантите в чужбина (със срок декември, 2016 г.).

По препоръка 1:

Приет е нов групов учебен план за обучение на докторанти по професионално направление 2.1. Филология, докторска програма „Българска литература“ (редовна, задочна и самостоятелна форма на обучение), приети от Факултетния съвет на Филологическия факултет с протокол № 13/ 19.09.2017 г. и утвърден от Академичния съвет с протокол № 9/ 25.09. 2017 г. (т.7.1.)

Шестте избираеми дисциплини позволяват предметна обвързаност със спецификата на дисертационни изследвания в областта на „Българска литература“: „Българска литература и култура на XX век“; „Емотивният анализ и неговата функция в интерпретацията на художествени произведения“; „Исторически и педагогически аспекти при работа със средновековни писмени паметници“; „Култура и литература от IX до края на XIX век“; „Средновековната литература през погледа на съвременната литература“; „Използване на архивни материали и документи в литературноисторическото изследване“.

ПКХНИ установи, че препоръката е изпълнена.

По препоръка 2:

В Доклада са предоставени данни за мобилността на докторанти по програма „Еразъм+“, както и за институционалното функциониране на програмата в рамките на Филологическия факултет на ВТУ. **Има един докторант от ДП Българска литература, който се е обучавал по програма „Еразъм+“ в Полша през акредитирания период.**

ПКХНИ е на мнение, че препоръката е изпълнена частично.

1. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ПРОГРАМНА АКРЕДИТАЦИЯ НА ДОКТОРСКИ ПРОГРАМИ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ /ESG/ - ЧАСТ 1 /1-10/ И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 78, АЛ. 3 ОТ ЗВО /ТАБЛИЦА 5/:

Въз основа на изводите в доклада на експертната група Постоянната комисия направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнение на критерий 1.1. в съответствие със стандарт 1

от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация имат публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване качеството на обучението по докторската програма“:

Проверката на ПКХНИ показва, че политиката по качеството на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ е публично оповестена, известна е на цялата организация и на заинтересованите страни.

Основната образователна цел при обучението на докторантите по ДП *Българска литература* е да се осигури овладяването на значими научни и професионални знания и научно-изследователски умения, компетенции и отношения. Крайната цел на докторантурата по докторската програма се изразява преди всичко в по-тясното обвързване на висшето образование с науката и с подготовката на високо квалифицирани научно-преподавателски кадри за съответна научна област и определено звено на образователната система.

През периода на акредитация Университетът е актуализирал вътрешноведомствената уредба на докторската програма, като е приел необходимите документи. Университетът е сертифициран, че прилага Система за управление на качеството, и е получил [сертификат по международен стандарт за качество](#) БДС EN ISO 9001:2015.

Към Филологическия факултет функционира [Факултетска комисия по управление на качеството и акредитацията \(ФКУКА\)](#). Вътрешен одит за оценка на качеството на обучение в докторска програма *Българска литература* се осъществява ежегодно.

Популяризирането на научната периодика на ВТУ се извършва с регистъра на всяко издание в печатна и онлайн версия на сайта на ВТУ [Научни списания и периодични издания](#). През отчетния период е довело до включването на водещи за ВТУ научни списания, тематично свързани с областите на научно знание и с направление 2.1. Филология, в международни рефериращи бази данни: ERIN PLUS, CEEOL и др.

Налице е Етичен кодекс на работещите във ВТУ, публикуван на сайта на университета, който определя етичните норми, правилата за поведение и формирането на организационна култура.

Правилата и процедурите за предотвратяване и санкциониране на плагиатство във ВТУ са приети и оповестени в съответните нормативни документи.

СТАНДАРТ 2. РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ

Констатации за изпълнение на критерий 2.1. в съответствие със стандарт 2 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на докторските програми при съдействието на високо квалифицирани учени, представители на промишлеността и други заинтересовани страни“:

ПКХНИ констатира, че ВТУ актуализира перманентно вътрешноведомствената уредба за обучението по акредитирани докторски програми в съответствие с

изменението на националната нормативна рамка през акредитационния период. В съответствие със ЗВО и действащите подзаконови нормативни актове във ВТУ са приети *Правила за разработване и утвърждаване на учебната документация във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“*.

Учебната документация подлежи на периодичен анализ и актуализиране при отчитане мнението на заинтересованите страни (студенти, потребители на кадри и други организации).

Обучението на докторантите се осъществява по индивидуален учебен план (ИУП), който се базира на групов учебен план по ДП *Българска литература*. Докторантите подлежат на контрол и комплексна годишна атестация.

Анализът на **професионалната реализация** на докторантите по *Българска литература* в акредитирания период показва, че двама от обучаемите заемат работно място в областта на специалност „Българска филология“, но не става ясно дали това е резултат от тяхното докторантско обучение.

Сравнителният анализ на ДП *Българска литература* във Филологическия факултет на ВТУ с аналогични програми на висши училища в България и чужбина показва сходство в основните елементи на програмата, а именно: групов учебен план, годишни отчети и атестационна карта на докторанта. Спецификите се проявяват в основните дейности в индивидуалните планове.

Комплексното административно обслужване на докторантите се извършва от отдел „Докторанти“ към дирекция НПБД и от Филологически факултет. Наблюдението и контролът спрямо състоянието на документацията, свързана с докторските програми, се осъществява при ежегодно провежданите вътрешни одити по Системата за управление на качеството.

СТАНДАРТ 3. ОБУЧЕНИЕ, ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ, ОРИЕНТИРАНИ КЪМ СТУДЕНТИТЕ

Констатации за изпълнение на критерий 3.1. в съответствие със стандарт 3 от ESG - част 1 /1-10/: „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на докторантите в процеса на обучението и провеждането на научни изследвания, както и подготовката на дисертационния труд“:

Получените данни показват, че обучението на докторантите по *Българска литература* се осъществява по **групов (ГУП) и индивидуален учебен план (ИУП)** в съответствие с продължителността на докторантурата. От ГУП докторантите изучават минимум **2 задължителни, 1 факултативна и 1 избираема дисциплина**, а ИУП на докторанта включва аудиторна и извънаудиторна заетост, подготовка и полагане на изпити по определени специализирани дисциплини, научноизследователска дейност, преподавателска дейност, процедури по защита.

Докторантите **се атестират от Факултетния съвет в края на всяка година** от обучението по докторската програма. Документацията, удостоверяваща резултатите, се съхранява в досието на всеки докторант в докторантския отдел

на дирекция НПБВД.

На сайта на Университета в рубриката „Антикорупция“ е създадена и пощенска кутия за връзка със заинтересованите страни.

С Решение на Академическия съвет № 11 от 21.11.2016 г. е приет вътрешен оперативен документ [Вътрешни правила за отчитане на сигнали за корупция](#).

Съществува ред за разглеждане на жалби от докторанти. Няма данни за постъпили жалби от докторанти в ДП *Българска литература* за акредитирания период.

СТАНДАРТ 4. ПРИЕМ, РАЗВИТИЕ, ПРИЗНАВАНЕ И ДИПЛОМИРАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Констатации за изпълнение на критерий 4.1. в съответствие със стандарт 4 от ESG - част 1 /1-10/: „Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функционирането на системата – от приема на докторантите включително до и след тяхната професионална реализация“:

ПКХНИ установи, че въпросите относно „жизнения цикъл“ на докторанта са нормативно регулирани чрез *Правилника за прием и обучение на докторанти във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“*, а чрез *Справочника за прием на докторанти*, публикуван на сайта на Университета, се осигурява достъп до актуална информация относно конкурсите за прием и обучение на докторанти във всички специалности. Изяснени са условията, при които лицата от българска народност и тези със статут на постоянно пребиваващи или бежанци на територията на Република България могат да кандидатстват за обучение по докторска програма.

Ръководството на Филологическия факултет и обучаващата катедра „Българска литература“ своевременно информират докторантите за възможностите и съответните изисквания за участие в научноизследователски екипи по проектите, финансирани от МОН. С участието на преподаватели и докторанти от ФФ са реализирани и редица общоуниверситетски проекти с интердисциплинарен характер. **Докторанти от програмата *Българска литература* са участвали през 2018 г. в два вътрешноуниверситетски проекта**, цел на които е научна конференция и издаване на сборници с доклади.

Налице е Стратегия за интернационализация на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, разработена с цел осъществяване на мобилност на студенти, преподаватели и университетски персонал; международни академични програми; интернационализация „у дома“, т.е. интернационализация на учебното съдържание, учебните програми, квалификационната рамка и кампуса.

За периода 2014-2019 един докторат от ДП *Българска литература* е участвал в дейности по програма „Еразъм+“.

В акредитационния период в докторска програма *Българска литература* са

се обучавали четирима редовни докторанти, като трима са зачислени в периода 2014-2019 г., а един е бил зачислен в предходен акредитационен период. Един докторант (25%) е защитил дисертационния си труд през 2017 г., двама (50%) предстои да завършат обучението си в ОНС „доктор“ през м. октомври 2020 г., един (25%) е отчислен с право на защита.

СТАНДАРТ 5. ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ

Констатации за изпълнение на критерий 5.1. в съответствие със стандарт 5 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, за подготовка на докторанти, която е част от стратегията за развитие на институцията“:

Направената проверка показва, че обучението в докторската програма *Българска литература* се осъществява от качествен академичен състав в съответствие с действащото законодателство. Преподавателите са с доказана квалификация. Съставът, който реализира програмата, включва седем хабилиитирани преподаватели, от които шестима професори и един доцент, всички на ОТД към ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Средната възраст на хабилиитирания състав е **56.8 години, което говори за процес на застаряване**. В обучението на докторантите е ангажиран и един нехабилиитиран преподавател.

Средна възраст на преподавателите, осигуряващи обучението в ДП *Българска литература* към **01.07.2019 г.**

№	Име, Презиме, Фамилия	Възраст
1	проф д-р Венелин Грудков	61
2	проф. д.н. Виолета Русева	63
3	проф. д-р Димитър Иванов	63
4.	проф. д.н. Иван Станков	62
5.	проф. д.н. Никилай Димитров	59
6.	проф. д.н. Сава Василев	62
7	доц. д-р Невена Гавазова	44
8.	гл. ас. д-р Боряна Братанова	41
	Средна възраст	56.8

Според предоставените от ВТУ данни за публикационната активност на преподавателския състав в ДП *Българска литература* **осъществяват публичности публикации за акредитирания период са общо 120**, разпределени по вид и количество както следва: монографии - 5 бр. общо (издадени в България); учебници - 1 бр. (издаден в България); учебни помагала - 10 бр. (издадени в България); студии - 21 бр. общо (издадени в България); статии - 83 бр. общо (80 бр. в България и 3 бр. в чужбина). **Съгласно данните всички публикации са в реферирани и индексирани издания, за което обаче липсват доказателства**. За същия период докторантите в програмата отчитат общо 20 публикации

(т.е. средно по 5 на всеки или по една публикация годишно).

ПКХНИ установи, че преподавателският състав на ДП *Българска литература* е достатъчен и притежава научна квалификация и опит, които гарантират качествено изпълнение на процеса на обучение и успешното му завършване. В същото време обаче е налице застрашително застаряване на академичния състав, което налага спешни мерки с цел привличането и научното израстване на млади преподаватели.

СТАНДАРТ 6. УЧЕБНИ РЕСУРСИ И ПОДПОМАГАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Констатации за изпълнение на критерий 6.1. в съответствие със стандарт 6 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности“:

Направената проверка установи, че обучението по докторските програми по направление 2.1. Филология е осигурено с необходимите лекционни, семинарни зали и специализирани кабинети в Централния корпус на ВТУ (Ректорат). Филологическият факултет предоставя за ползване и обновява съществуващата материално-техническа база, необходима за реализиране на качествено обучение и изследователска работа по докторските програми, включително за ДП *Българска литература*.

Университетът стимулира научноизследователската дейност на докторантите чрез осигуряване на квота за участие на докторантите в изследователски проекти, финансирани чрез държавната субсидия за научноизследователска и художественотворческа дейност на университета. Осигурени са условия за публикуване на статии в университетските списания и трудове и за ежегодно участие в традиционните Студентски научни сесии и кръгли маси на Филологическия факултет и други научни форуми.

За учебния процес на докторантите в професионално направление 2.1 Филология във ВТУ е осигурена необходимата научна и библиотечна информационна база. Тя включва достъпа до библиотечните бази данни на университета и поддържане на актуалността им. Ресурсите, с които Библиотеката разполага, предоставят на студенти, докторанти и преподаватели възможност до отдалечен достъп до редица бази данни, линкове към библиотечни каталози и специализирани портали. На сайта на ВТУ Библиотеката предоставя достъп и до линкове към дигитални колекции

За периода 2014 – 2018 г. в научни форуми, организирани от ФФ, са взели участие 4 обучавани по докторска програма *Българска литература* докторанти (=100%).

През акредитационния период докторантите в ДП *Българска литература* са осъществили общо **20 научни публикации в България:** 1 монография, 1 студия и 18 статии

СТАНДАРТ 7. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА

Констатации за изпълнение на критерий 7.1. в съответствие със стандарт 7 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация имат изградена организация за управление на информацията, свързана с обучението и реализацията на докторантите“:

ПКХНИ констатира, че политиката по качеството е публично оповестена, известна е на цялата организация и на заинтересованите страни. В университета е изградена и функционира Система за управление на качеството. Ефективността на системата е потвърдена чрез одит, документиран в доклад и сертификат с № 290801 QM15, с валидност от 18.05.2016 г. до 17.05.2019 г.

Факултетската комисия по управление на качеството и акредитацията **ФКУКА** провежда анкетни проучвания, за да констатира мненията и оценките на студентите и докторантите, преподавателите и потребителите на кадри относно организацията на учебния процес и подготовката в професионално направление 2.1. Филология. За акредитационния период са проведени две анкетни проучвания на мнението на студенти, докторанти, специализанти и преподаватели за административното обслужване във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

Оценяване ефективността на функционирането на Системата за управление на качеството на вътрешно ниво се осъществява по специално утвърдена процедура по качество: *Преглед от ръководството*. Докладите от проведените външни надзорни одити на Системата за управление на качеството във ВТУ се съхраняват в Центъра по управление на качеството. Същите са публикувани в интернет страницата „Доклади от надзорни одити по СУК“.

СТАНДАРТ 8. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕНОСТТА

Констатации за изпълнение на критерий 8.1. в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация публикува информация за:

- приети документи и учебна документация на докторската програма;
- решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на докторантите и на академичния състав;
- решения от академични и факултетни съвети;
- проведени университетски форуми с участието на докторанти“:

Направената проверка установи, че общото представяне на ДП *Българска литература* е чрез информационен пакет, публикуван на сайта на университета, който включва: обучаващо звено, цели на програмата, професионални компетентности, получавани след дипломирането и възможности за професионална реализация.

Информация за възможностите за реализация може да се получи от

Университетския кариерен център. Информация за проведените и за предстоящите научни и образователни форми се съдържа на страницата на Факултета, Научен календар на Филологическия факултет и на Фейсбук страницата на Факултета. Докторантите в програмата имат възможност да публикуват в научните списания на университета, в изданията на Филологическия факултет, в Студентски и докторантски научни издания.

Докторантите могат да се възползват от международната програма „Еразъм+“. За периода **е реализирано едно пътуване** на докторант в рамките на програмата за международен научен обмен.

Общият брой на **публикациите на докторантите** за периода 2014-2019 г. е 20. В структурно отношение преобладават статиите, изнесени на научни форуми и публикувани в сборници. Те съставляват повече от 90% от общата научна продукция на докторантите. Делът на студиите е сравнително по-малък. Един от докторантите има участие в публикуването на по-значими научни изследвания (монография).

СТАНДАРТ 9. ТЕКУЩ МОНИТОРИНГ И ПЕРИОДИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ

Констатации за изпълнение на критерий 9.1. в съответствие със стандарт 9 от ESG - част 1 /1-10/: „Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на докторските програми, съобразно еволюцията на научните знания, изследвания и технологии“:

ПКХНИ констатира, че регулярният мониторинг се извършва непрекъснато в реално време, реагира динамично на променящите се условия и е интегриран в дейността на ВТУ. Процедурата за осъществяване на мониторинг е приета като официален **нормативен документ**. Публикуването на **груповия учебен план на докторските програми онлайн** предоставя възможност за регулярен мониторинг и гарантира периодичното актуализиране на съдържанието на учебните програми, както и тяхната общодостъпност.

Във ВТУ са налице процедури и практики за развитие и ефективност на докторските програми, вкл. общия и индивидуалните учебни планове на докторантите по програма *Българска литература*. Докторантите са се възползвали от различни обучителни форми, лекционни курсове, персонални консултации, курсове за изучаване на чужд език, работа в различни библиотеки и научни звена в страната.

СТАНДАРТ 10. ЦИКЛИЧНО ВЪНШНО ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Констатации за изпълнение на критерий 10.1. в съответствие със стандарт 10 от ESG - част 1 /1-10/: „Висшето училище или научната организация осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на докторските програми“:

В резултат от направената проверка се установи, че ВТУ стриктно се придържа към критериите за програмна акредитация на докторски програми в

съответствие с ESG. Критериите са публикувани на сайта на университета. Външното осигуряване на качеството е свързано с прилагането на **Сертифицирана система за управление на качеството**. Съществена част от нея представляват извършваните одити и изготвените по тях доклади.

Изградена е и функционира система за самооценяване (чрез ежегодни вътрешни одити) и външно национално и международно оценяване (чрез външни одити, акредитационни процедури и международни сертификационни знаци – ISO9001:2015) на учебните програми, включително и докторските програми. ПКХНИ установи, че се предприемат коригиращи действия въз основа на получените резултати.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **29.07.2020г. (Протокол №12)**, на основание чл. 88а, ал. 5, т. 1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, членовете на Постоянната комисия гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на докторски програми по десетобалната система, в съответствие с чл. 79 (1) на Закона за висшето образование.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти“, Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на докторска програма „Българска литература“ от професионално направление 2. Филология, област на висше образование 2. Хуманитарни науки, във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ на основание обща оценка: 9.05 (девет цяло и пет стотни).

2. Сроктът на валидност на акредитацията е ШЕСТ години, в съответствие с чл. 79, ал. 4 от ЗВО.

Постоянната комисия по хуманитарни науки и изкуства формулира следните **препоръки**:

1. Да се повиши публикационната активност на обучаващите се в ДП *Българска литература*, като се увеличи делът на публикациите в чужбина.
Срок: постоянен

2. Да се увеличи участието на докторантите в ДП *Българска литература* в проектната дейност на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, при възможност по проблематиката на докторската програма. Срок: 2021-2022 г.

3. Да се увеличи активността на докторантите в ДП *Българска литература* с цел представяне на изследователските им резултати пред международни научни форуми. Срок: 2022-2023 г.
4. Да се увеличи участието на докторантите в ДП *Българска литература* в международния академичен обмен. Срок: 2022-2023 г.

Общата словесна оценка в съответствие с получената числова е: Пълно съответствие

Председател на ПКХНИ:
(проф. дфн Анна-Мария Тотоманова)

